

ARBEJDS-

BUK

DER KAN DET HELE

Der skal være gode grunde til at bygge arbejdsbukke i træ, når man kan købe et sæt for 150 kroner. Men bukkene er med de mange detaljer en også daglig glæde og inspiration i arbejdet.

Et par arbejdsbukke er næsten ikke til at undvære, og du kommer langt med et standardsæt til 150 kroner fra bygge-markedet. Men når du begynder at bruge det, ønsker du dig hurtigt mere: Burde bukkene ikke være mere solide? Og bedre at stille i højden? Kunne jeg sætte planker på tværs af to bukke, så jeg fik et arbejdsbord?

Kunne de få udfræsninger til dyksavens klinge – og til skruetvinger, når noget skal samles? Ville det ikke være rart at kunne stille en plade oprejst på dem? Og kunne jeg få hjul på? Alle de forbedringer og mere til får du, hvis du i stedet laver dine arbejdsbukke

selv efter opskriften på siderne her. Et par vil koste dig omkring 600 kroner (det dobbelte, hvis bukkene skal stå på solide gummihjul med bremser), og du kan slippe lettere og billigere ved at vælge nogle af detaljerne fra.

Arbejdsbukkene er bygget af almindelige skillerumslægter på 38 x 57 mm. Desuden er der brugt 19 x 94 mm høvlede planker, som også er standard i de fleste byggermarkeder.

Vær omhyggelig med at udvælge planker, der ikke har vredet sig eller er skæve! Du kan i stedet bruge stykker af 18 mm krydsfiner-plade. Det er noget dyrere, men mere stabilt, og du vil få mere solide hjørner og slidser.

BUKKE MED MANGE FUNKTIONER

Døren
stiller du
oprejst på
to bukke.

Skabet
lægges på
de ridsefri
bomme.

Pladen
ligger stabilt
på lægter i
ret højde.

Når du selv bygger dine arbejdsbukke af træ, har du masser af muligheder for at indrette dem efter dine projekter. Her har vi med ganske enkle midler lettet en lang række typiske arbejdsopgaver, men du kan fortsætte selv. Det er fx oplagt at udnytte den ene bom som skærekasse.

Gør Det Selv

SVÆRHEDSGRAD:

Du afgør faktisk selv, hvor avancerede dine bukke skal være – og rigtig svært bliver det såmænd aldrig.

TIDSFORBRUG:

En weekend

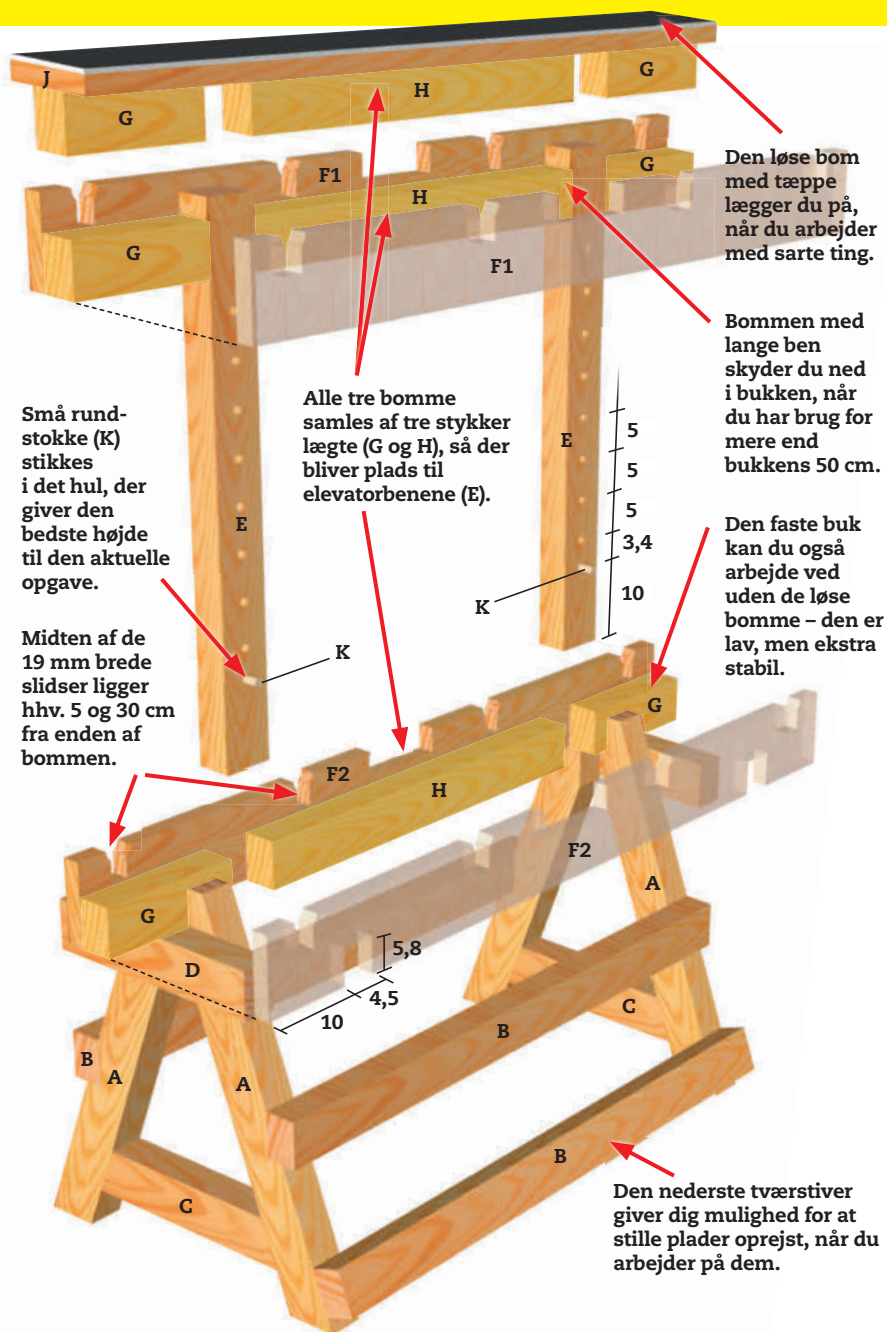
PRIS:

600-700 kroner med det hele, bortset fra hjulene. Vil du have hjul, bør du ofre 700 kroner ekstra på gode gummihjul.

*Bommen stilles
let i højden.
Selv rør spændes
nemt fast.*

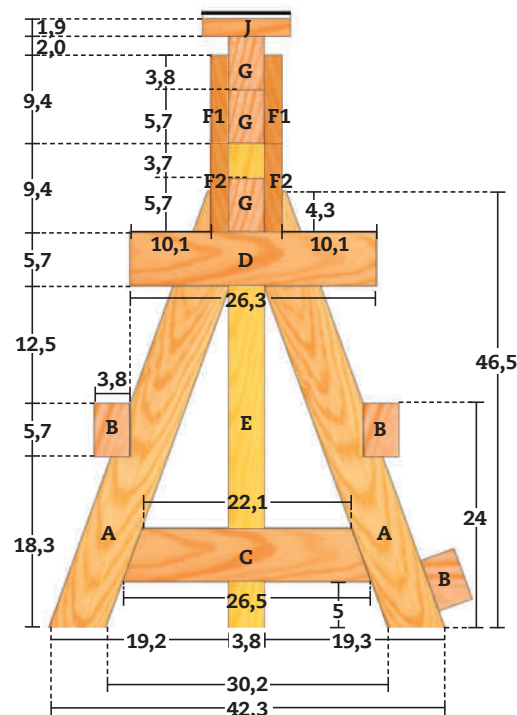
ARBEJDSBUK MED MANGE FORDELE

- **Meget solid** – og stabil, når du arbejder ved den.
- **Bommen løftes** i spring på 5 cm fra 50 cm til 108 cm (60-118 cm med hjul).
- **50 cm:** Når du arbejder med store og høje ting.
- **70 cm:** Her får du et ekstra spisebord til de store fester.
- **90 cm:** Den normale højde på et arbejdsbord.
- **108 cm:** Til arbejde med små ting og små detaljer.
- **Savsporet** i bommen gør det lettere at save plader over.
- **Den vandrette lægte** 10 cm over gulvet kan bære en stor plade på højkant.
- **Støttelægterne** højere oppe understøtter lodrette emner som en bred dør.
- **Riller til skruetvinger** (og rørtvinger) gør det nemt også at spænde lave ting fast.
- **Bordplanker** samler de to bukke og giver solid støtte under plader, her 180 cm lange og 90 cm lange.
- **En tæppeklædt bom** gør det muligt at arbejde med sarte emner uden at ridse dem i overfladen.
- **Solide hjul** gør bukkene nemme at flytte – du kan endda bruge dem til at flytte rundt på tunge plader osv.

Arbejdsbuk med hævebom

Selv om arbejdsbukken ser kompliceret ud med sine mange dele og utallige hak og indskæringer, er den ret enkel at bygge. Du bruger kun to slags træ, og delene går igen mange gange, så de kan skæres ud i serier.

DET HAR VI BRUGT

To bukke med hævebomme

38 x 57 mm høvlet fyrretræ (lægte):

- 8 ben (A) a 50,4 cm
- 6 vandrette stivere (B) a 70 cm
- 4 lave tværstivere (C) a 26,5 cm
- 4 høje tværstivere (D) a 26,3 cm
- 4 elevatorben (E) a 60 cm
- 12 yderstykker (G) af bomme a 16 cm
- 6 midterstykker (H) af bomme a 46,6 cm

19 x 94 mm høvlet fyr:

- 8 bomsider (F1 og F2) a 90 cm
- 2 tæppebrædder (J) a 90 cm

Desuden:

- 4 bærepinde (K) af 10 mm rundstok
- 2 tæpperester a 9 x 90 cm
- Lim
- Skruer
- 8 møbelhjul (evt.) m. 100 mm karmskruer

Specialværktøj

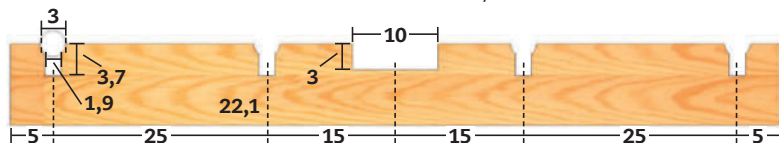
- Kap/geringssav

BOMME MED FLERE MULIGHEDER

De høje sider (F1 og F2) på de to nederste bomme skærer vi slidser i. De gør det lettere at spænde små ting fast, fordi tvingerne kan sidde i slidserne, og de gør det muligt at forbinde to bukke med tværgående støtter, som sættes hak i hak. F2 har desuden to hak nederst (ikke vist her), så de kan samles med tværstiverne (D).

Samlingerne skal være stramme, og derfor skæres slidserne 1,9 cm brede.

Vi tegner dem op med en skabelon, der placeres efter centerlinjer 5 og 30 cm fra enderne. Øverst udvides slidsen med et 30 mm bor, så du lettere kan holde rør fast.

Skær alle delene ud på længde

Vi begynder med at skære alle stykkerne af både lægter og planker ud i rette længder.

Du kan klare dig med en fukssvans, men kapsaven er en kæmpe hjælp.

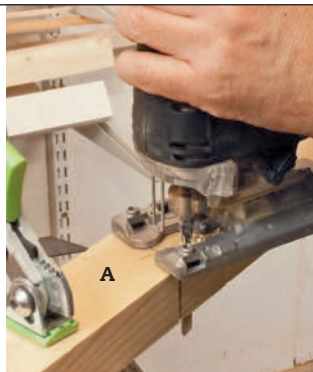
Dels skærer du med en stopklods i rette afstand lynhurtigt flere dele ud i præcis samme længde.

Dels skærer du i meget præcise vinkler – både de mange rette snit og de 16 snit med 20 graders smig, som du bruger på de otte ben.

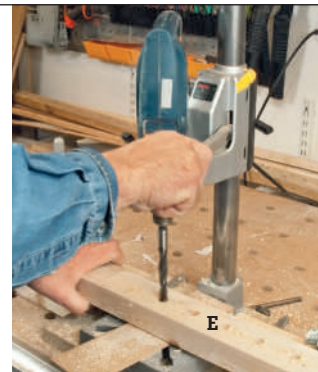
1 Skær alt træ op. En kap/geringssav sparer megen tid, men du kan klare dig med en fukssvans eller en stiksav. Mærk alt som på tegning.

TIPS: Sæt eventuelt tape om skærestedet, så det ikke flosser.

2 De små hak i benene (A) til den øverste vandrette stiver (B) skæres med stiksaven. Ligesom i bunden af benene er snittene vinklet 20 grader.

TIPS: Gem alle skrå stumper, de kan lette limearbejdet senere.

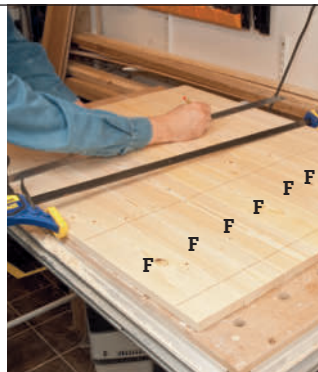

3 Bor huller i elevatorbenene (E) for hver 5 cm – og et enkelt hop på 3,4 mm nederst, se tegningen. En borestander letter arbejdet, men er ikke nødvendig. Rund evt. hulkanterne lidt af.

Skær og stem slidserne ud

Alle bomsiderne (F1 og F2) forsynes med slidser, så de kan samles hak i hak med tværgående brædder. Vi giver dem også halvrunde huller, som kan støtte runde emner som rørtvinger.

Slidserne er 19 mm brede, så et bræt passer ned i dem, og 37 mm dybe. De brædder, vi sætter ned i dem, får så en slids på 57 mm, så de glider helt ind i hinanden.

1 Alle brædder (F) mærkes 1 op samlet, så slidserne vil sidde helt ens. Vi spænder dem sammen og markerer derefter midterlinjerne til de 19 mm brede slidser hhv. 5 og 30 cm inde fra begge ender.

2 Siderne og bunden af slidserne tegnes op ved hjælp af en skabelon. Det er meget lettere og mere præcist end at måle 9,5 mm ud til begge sider. Slidserne skal være 19 mm brede og 37 mm dybe.

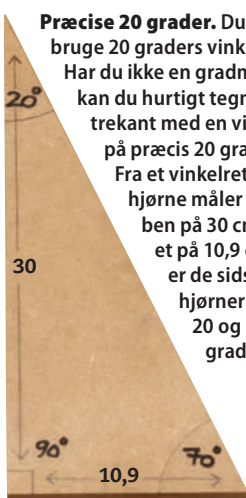

3 Siderne af slidserne skæres ud. Du kan gøre det med en håndsav, men en rundsav stillet i den rette dybde er meget bedre. Brædderne stilles på højkant og spændes sammen, så alle skæres ens.

TIPS

Præcise 20 grader. Du skal bruge 20 graders vinkler. Har du ikke en gradmåler, kan du hurtigt tegne en trekant med en vinkel på præcis 20 grader. Fra et vinkelret hjørne måler du et ben på 30 cm og et på 10,9 cm, så er de sidste to hjørner hhv. 20 og 70 grader.

4 De runde snit øverst i slidserne skal vi bore, før slidserne stemmes ud. Vi spænder fire brædder sammen i to lag, så de vender slidserne ind mod hinanden.

Læg et stykke resttræ under dine bomsider, og bor videre ned i det, så flosser hullet ikke.

5 Nu kan vi bore de halve huller ved at bore midt i samlingen mellem slidserne med et 30 mm bor. Hullet bliver finest med et forstnerbor, men et sneglebor går også an.

6 Stem bunden i alle slidserne ud med et skarpt stemmejern. Start 1-2 mm fra bunden af slidsen, og skrab derefter det overskydende af lidt efter lidt.

De fire benpar samles først

Du behøver ikke at slibe træet til bukkene, men det bliver pænt, og det er meget lettere at gøre, før du samler dem. Så hvis du vil slibe, så gør det nu, hvor alle delene er skåret til.

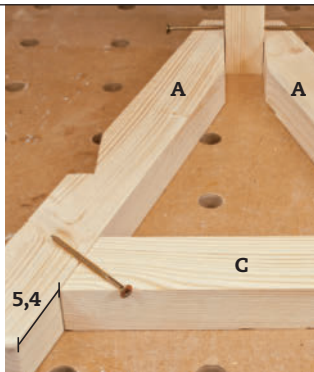
Kanterne er gode at runde, så de ikke flosser og giver splinter. Især på undersiden af benene er det en god idé at runde kanterne godt, så de ikke ridser gulvet senere.

Og derefter samler du de fire bensæt, bukkenes gavle.

1 Giv alle stumperne en tur med slibepapiret.

Spænd dem sammen, så går det kvikt med excentersliberen. Kanterne retter du hurtigt af med slibepapir på en klods.

2 Og så samler du de fire gavle enkeltvis. I første omgang samler du kun benene (A) med tværstiveren (C) med lim og 90 mm skruer, foroven sættes lægten kun løst ind for at sikre den rette afstand.

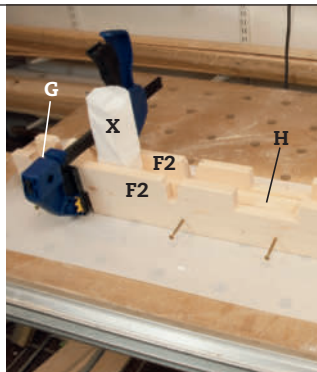
3 Når du spænder limningen sammen, kan du få glæde af de 20° kiler, som du tidligere savede af: Sæt dem i spænd, så holder skruetvingen meget bedre. Madpapiret beskytter bordet.

Tid til at samle bukke og bomme

Inden vi samler bukkene helt, begynder vi med bommene hver for sig.

Mens den øverste bom limes sammen med de lodrette elevatorben, skal den nederste bom, den, der sidder fast på bukkene, i stedet have tilsvarende huller, som de to elevatorben kører op og ned i.

Begge samles de, ved at delene til bommen (G og H) placeres mellem de lodrette sider (F1 og F2), som de limes og skrues sammen med.

1 Læg alle dele til nederste bom op på arbejdsbordet (2 stk. F2, 2 stk. G og 1 stk. H). Sæt en stump lægte (X) op, hvor elevatorbenene skal køre op og ned. Sæt madpapir om de ekstra lægter (X), så de er til at få ud.

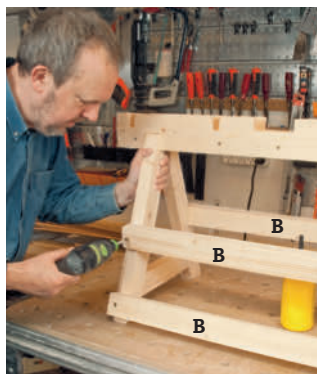
2 Smør lim på, og skru bommen sammen. Pas på, at alt fugter i bunden, og at G og H sidder tæt ind mod klodsen X. Hold det hele sammen med tvinger, før du skruer, så tingene ikke skrider.

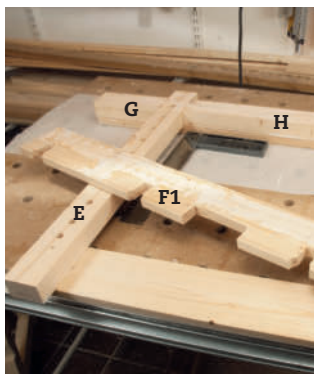
3 De løse lægstumper (X) fjernes, inden limen begynder at tørre. Sæt igen tvinger om bommen, hvis siderne slipper i enderne.

4 Lim gavlene op i bommen. Udskæringerne forneden i siderne (F2) vil holde så godt på benene, at du kan undlade skrueene her.

5 Gør de vandrette tværstivere (B) fast med lim og skruer. De øverste er der gjort plads til med udskæringerne, de nederste sættes 2 cm fra gulvet. Øverste tværstiver (D) gøres fast.

6 Nu samler vi den øverste bom med lim og skruer, så de lodrette elevatorben (E) stikker 15 mm op over bomstykkerne (G og H).

7 Igen limer, spænder og skruer du delene sammen, så de ikke skrider undervejs. Pas på, at de to elevatorben (E) står præcis vinkelret på bommen.

En ekstra bom til sarte emner

Hvis du skal færdiggøre eller reparere ting, der ikke tåler at blive ridsede, får du med dine nye arbejdsbukke en særlig ridsesikker hjælper ved at tilføje ekstra bom med en tæppepestump pålimet.

Alle delene til den har du allerede skåret, så den luksus tager dig kun få minutter.

1 Lægtestykkerne til bommen lægges løst ned i hævebommen på din nye arbejdsbuk – det er 2 stk. G og 1 stk. H. De passer omkring toppen af elevatorbenene. Går de stramt, sliber du dem lidt.

2 Tæppebrættet (J) skrues på lægtestykkerne. Marker midten af G-stykkerne og midten af brættet, så kan du flugte de to mærker og lime og skrue planken på stykkerne (og altså ikke på bommen).

3 Lim tæppestumpen let fast på brættet (J). Det er rart, at den er nem at skifte engang. Du kan vælge at skære tæppestumpen til inden – eller vente, til den sidder fast, og så rette den til med en skarp kniv.

ARBEJDSBORD SOM SAMLESÆT

De mange slidser i bommene er en hjælp, når du arbejder på bommene – men de får virkelig mening, når du skærer et eller flere sæt bordstøtter. Ved at flette bomme, bordstøtter og eventuelt ekstra støtter på langs af bommene får du virkelig god støtte, når du arbejder på store plader.

Du kan skære støtterne af 19 x 94 mm fyrretræ efter målene på tegningen her, men hvis du i stedet skærer samme mål ud af en 19 mm krydsfinerplade, er risikoen for at miste en klods mellem to slidser meget mindre.

Ved at forbinde to bukke med fire bordstøtter skaber du en god understøtning til store plader. Støtterne kan være 180 cm lange som den nederste på tegningen her – eller bare 90 cm som støtten i midten. For at afstive yderligere kan du flette to ekstra brædder på tværs – de er tegnet øverst.

